

Proceedings of the MMIT'25 International Conference

MMIT'25

International Conference
29 May 2025, Tashkent,
Uzbekistan www.mmit.tiue.uz

Tashkent International University of Education
Turin Polytechnic University in Tashkent

PROCEEDINGS

of the MMIT'25 International Conference

TA'LIMNING ZAMONAVIY USULLARI VA
INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR

MODERN METHODS AND INNOVATION
TECHNOLOGIES IN EDUCATION

СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ И
ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ
В ОБРАЗОВАНИИ

29 May 2025, Tashkent, Uzbekistan

MAQOLALAR TO'PLAMI
СБОРНИК СТАТЕЙ

Tashkent International University of Education

PROCEEDINGS

of the MMIT'25 International Conference

Ta'limning zamonaviy usullari va innovatsion texnologiyalar

Modern methods and innovation technologies in education

**Современные методы и инновационные технологии в
образовании**

29 May 2025, Tashkent, Uzbekistan www.mmit.tiue.uz

MAQOLALAR TO'PLAMI

СБОРНИК СТАТЕЙ

Tashkent 2025

UO'K: 370.1

KBK: 74.00

T 17

Ta'limning zamonaviy usullari va innovatsion texnologiyalar: Xalqaro konferentsiya to'plami / To'plovchi va nashrga tayyorlovchi: M.I.Baydjanov, R.R.Bekbayev. – Toshkent: Bookmany print, 2025. – 350 b.

Mazkur to'plam "Ta'limning zamonaviy usullari va innovatsion texnologiyalari" xalqaro ilmiy-amaliy konferentsiyasini o'tkazish to'g'risida "Tashkent International University of Education" xalqaro universitetining 2025 yil 25 martdagi 01-03-05/4AF-son buyrug'iga asosan o'tkazilgan anjuman materiallari asosida tayyorlandi.

To'plovchi va nashrga tayyorlovchi:

TIUE akademik ishlar bo'yicha prorektori, f.-m.f.n., dotsent

Baydjanov Maqsudbek Islamdjanovich

TIUE Ta'lim boshqaruvi va pedagogika kafedrasi mudiri, f.f.d. (DSc), dotsent

Bekbayev Rauf Rustamovich

Bosh muharrir:

TIUE akademik ishlar bo'yicha prorektori, f.-m.f.n., dotsent

Baydjanov Maqsudbek Islamdjanovich

Mas'ul muharrir:

TIUE Ta'lim boshqaruvi va pedagogika kafedrasi mudiri, f.f.d. (DSc), dotsent

Bekbayev Rauf Rustamovich

Taqrizchilar:

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti

Falsafa kafedrasi professori, f.f.n.

Karimov Rahmat Rahmonovich

TIUE Ta'lim boshqaruvi va pedagogika kafedrasi professori, f.f.d. (DSc)

Saidova Kamola Uskanbayevna

TIUE Axborot texnologiyalari va matematika kafedrasi dotsenti, f.-m.f.n.

Chay Zoya Sergeyevna

Ushbu to'plam "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti Ilmiy-texnik kengashining 2025 yil 15 iyuldagi 6-sonli majlis qarori asosida nashrga tavsiya etilgan.

ISBN 978-9910-06-139-4

ОГЛАВЛЕНИЕ

Организация образовательного процесса с интеграцией дуального образования и инновационных технологий.....	8
Modern Approaches to Educational Process Organization: Integration of Dual Education and Innovative Technologies	8
Setting up cloud based shared ARMv8 machine for Computer Architecture Education	15
The Working Principle and Polarization Curve of Hydrogen Trucks.....	18
Педагогическая компаративистика в свете глобальных перемен.....	27
Comparative pedagogy in the context of global changes.....	27
Об одной модели использования STEM методологии при организации учебного процесса.....	30
About one model of using STEAM methodology in the organization of the educational process	30
Management Innovation: Shaping the future of Business Management.....	35
O‘zbekiston Respublikasi davlat boshqaruv faoliyatida raqamli texnologiyalarni rivojlantirishning huquqiy va amaliy asoslari.....	38
Legal and practical foundations for the development of digital technologies in the activities of public administration of the Republic of Uzbekistan.....	38
LMS - ta'lim jarayonini boshqarish tizimida sun'iy intellekt qo'llanilish.....	46
Application of artificial intelligence in the learning management system LMS	46
Руководитель как лидер профессионального педагогического сообщества	50
The head as the leader of the professional pedagogical community	50
Universitetlardagi tadqiqot va ishlanmalarning ta'lim sifatiga ta'siri.....	54
Impact of university research and development on the quality of education	54
Boshqaruv samaradiligini oshirishda ta'lim texnologiyalarining roli	60
The role of educational technologies in improving management effectiveness.....	60
Meva brendi pozitsiyasini shakllantirish yo'nalishlari.....	66
Directions for the formation of a fruit brand position	66
Raqamli davrda kitob savdosi: online platformalarning o'rni va afzalliklari.....	68
Book trade in the digital age: the role and advantages of online platforms	68
“Smart home” aqlli uy markaziy boshqaruv tizimida sun'iy ong va Liveness detection texnologiyalari integratsiyasi	72
Integration of Artificial Intelligence and Liveness Detection Technologies in the Central Control System of "Smart Home"	72
Tarmoq xavfsizligini ta'minlashda marshrutlash algoritmlari va protokollari.....	76
Routing algorithms and protocols for ensuring network security	76
Protokollar yordamida VPN tarmoqning xavfsizligini ta'minlash.....	79
VPN network security with protocols	79
Ethics and Education in the Context of Karl Popper's Philosophy.....	82
Mustaqil trayektoriyali obyektlarni qayta identifikatsiyalash masalasi	85
Re-identification problem for objects with independent trajectories	85

Belgilangan hududda rfid teglarining koordinatalarini aniqlash usullari tahlili	89
Analysis of methods for determining the coordinates of rfid tags in the designated area.....	89
O'quv auditoriyalarida shaxslarning holatini chuqur o'rganish orqali baholash uchun dataset yaratish	92
Creating a dataset to evaluate the condition of individuals in educational classrooms through in-depth study	92
Improving Critical Thinking Through Effective Argumentation.....	97
Oliy ta'lim tashkilotlarida masofaviy va an'anaviy ta'lim shakllarida o'quv jarayonlarini boshqarish axborot tizimi modellari	99
Models of the information system for managing educational processes in distance and traditional forms of education in higher educational institutions.	99
Oliy ta'lim tashkilotlarida o'quv jarayoniga innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish muammolari .	102
Problems of introducing innovative technologies into the educational process in higher educational institutions.....	102
Bridging pedagogical innovation and practice: a literature review on ict adoption in higher education	105
The Evolution of Digital Payments and Its Impact on Financial Inclusion	112
Sustainable groundwater management - problems and scientific tools.....	116
Doimiy suv berishda yer osti suvlari sathining o'zgarishini modellashtirish.....	119
Modeling the change in groundwater level under constant water supply	119
Suv nasoslar orqali yarim qurg'oqchil hududlarda sug'orish amaliyotlarini uzluksiz olib borish.....	125
Continuous implementation of irrigation operations by water pumps in semi-arid regions	125
ESP32 yordamida mini server qurilmasini yaratishning usul va vositalari.....	130
Methods and tools for creating a mini server device using ESP32	130
Innovation Management: The Impact of AI on Sustainable Development and Technology in Uzbekistan.....	135
Psixodiagnostika metodikalarini psixometrika mezonlari va uning mazmun mohiyatini o'rganish....	140
Study of the criteria of psychometrics of psychodiagnostic methods and its content.....	140
Bulutli texnologiyalar asosida masofaviy ta'lim platformalarining didaktik imkoniyatlari: tahlil va rivojlantirish modeli	146
Didactic capabilities of distance learning platforms based on cloud technologies: analysis and development model	146
Obyektlarni sinflashtirishda xatoliklarni minimallashtirishga asoslangan baholarni hisoblash algoritmlari	151
Algorithms for calculating estimates based on minimizing errors in object classification	151
Obyektlarni sinflashtirishda xatoliklarni minimallashtirishga asoslangan baholarni hisoblash algoritmlari.....	158
Algorithms for calculating estimates based on minimizing errors in object classification	158
Hybrid Learning Models Based on ICT: Theoretical and Applied Aspects in Uzbekistan's Higher Education.....	164
Raqamli transformatsiya va kadrlar boshqaruvi: texnologiyalar inson resurslariga munosabatni qanday o'zgartirmoqda?	175

Digital transformation and human resource management: how are technologies changing the attitude towards human resources?	175
Tarix darslarida madaniyatlararo kompetensiyani shakllantirishda pedagogik texnologiyalar	179
Pedagogical technologies in the formation of intercultural competence in history lessons	179
Yashil iqtisodiyotni innovatsion boshqarishda xavf-xatarlarning ta'siri va uni kamaytirish yo'llari ..	182
Impact of risks in innovative management of the green economy and ways to reduce it	182
Ta'limda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari	186
Modern informationcom-munication technologies in education	186
Sun'iy intellekt va avtomatlashtirishning muhandislik ta'limida qo'llanilishi	189
Application of artificial intelligence and automation in engineering education	189
Xalqaro moliya munosabatlarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish istiqbollari	191
Prospects for the use of digital technologies in the development of international financial relations .	191
Mathematics in the Treatise by Baha ad-Din al-Amili "The Essence of Arithmetic", his Contemporaries and Followers.....	196
Aerodinamik tahlilda sun'iy intellekt va uch karrali integralning integratsiyasi	204
Integration of artificial intelligence and triple integral in aerodynamic analysis	204
The impact of information technologies and the digital economy on economic development	209
The state of the local internet commerce market and the importance of its development	213
Digital diplomacy and its role in the development of small and medium-sized innovative entrepreneurship in the Republic of Uzbekistan	216
Zamonaviy ta'limda gadjetlarning roli.....	220
The role of gadgets in modern education	220
Системный подход в управлении госпитальной школой	223
A systematic approach to hospital school management	223
Школа – мастерская гуманности	227
School – workshop of humanity.....	227
Sun'iy intellekt ilovalarining ta'lim jarayonida foydalanilishi	229
Use of artificial intelligence applications in the educational process.....	229
Совершенствование речевой компетенции студентов филологических направлений при помощи дидактических игр.....	233
Enhancing the Speech Competence of Philology Students through Didactic Games	233
ИИ и разработчики: деградация умений или рост эффективности?	236
AI and developers: degradation of skills or increased efficiency?.....	236
Лидерство и стиль управления: как выбрать эффективную стратегию	244
Leadership and Management Style: How to Choose an Effective Strategy.....	244
Модели управления качеством образования в Узбекистане и Сингапуре	248
Educational systems of Uzbekistan and Singapore: historical and contemporary contexts.....	248
Влияние бихевиористских методов на формирование учебной дисциплины.....	255
The influence of behavioral methods on the formation of academic discipline.....	255

ИИ и разработчики: деградация умений или рост эффективности?	258
The Mathematical Legacy of Baha al-Din al-Amili: An Analysis of Problems from the Treatise “Khulasat al-Hisab” (The Essence of Arithmetic)	258
Применение STEAM –подхода в преподавании управленческих дисциплин	262
The use of the STEAM approach in teaching management disciplines	262
Новые ориентиры HR-менеджмента в условиях развития зелёной экономики.....	265
New guidelines for HR management in the context of the development of the green economy	265
Анализ теории обучения Джона Дьюи в прагматизме и экзистенциализме	268
Analyzing John Dewey's learning theory in pragmatism and existentialism	268
Роль искусственного интеллекта в развитии мировой экономики.....	271
The role of artificial intelligence in the development of the global economy	271
Использование мультимедийных средств в учебном процессе.....	275
The use of multimedia tools in the educational process.....	275
Сравнительный анализ методов оценивания в истории педагогики.....	278
Comparative analysis of assessment methods in the history of pedagogy	278
Практическое применение когнитивистской теории обучения.....	283
Practical application of cognitive learning theory.....	283
Морфологический анализ каракалпакского языка с помощью нейронных сетей	285
Morphological analysis of the Karakalpak language using neural networks	285
Научно-методические подходы к урокам физической культуры в условиях инклюзивного образования.....	289
Scientific-methodological approaches to physical education lessons in inclusive education	289
Об одной модели модернизации учебного процесса	291
About one model of modernization of the educational process	291
Современные информационно-коммуникационные технологии в образовании: опыт Узбекистана	295
Modern information and communication technologies in education: the experience of Uzbekistan...	295
Ta'limda zamonaviy axborot-kommunikatsion texnologiyalar	298
Modern informationcom-munication technologies in education	298
Yashil iqtisodiyotga o'tishda xorijiy investitsiyalarning ahamiyati hamda rivojlanish dinamikasi: Markaziy Osiyo davlatlari misolida	301
The role of foreign investment in the transition to a green economy and development dynamics: the case of Central Asian countries	301
Будущее образования: педагогические теории на стыке истории и цифровых технологий.....	307
The Future of Education: Pedagogical Theories at the Intersection of History and Digital Technologies	307
Разработка интернет-магазина на платформе WordPress: функциональная модель и практическая реализация.....	311
Development of an Online Store on the WordPress Platform: Functional Model and Practical Implementation	311
Проект Yostate: создание онлайн-магазина одежды.....	316

Project Yostate: creating a stylish online clothing store	316
Ta'limda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va sun'iy intellekt: istiqbollar va amaliy yechimlar	321
Modern information and communication technologies in education and artificial intelligence: prospects and practical solutions.....	321
Применение метода множителей Лагранжа при нахождении условного экстремума функции двух переменных	324
Application of the Lagrange multiplier method in finding the conditional extremum of a function of two variables	324
Современные информационно-коммуникационные технологии в образовании, адаптация персонала к информатизации образовательного процесса	328
Modern information and communication technologies in education, staff adaptation to informatization of the educational process	328
Zamonaviy ta'lim, pedagogika va steam: integrativ yondashuvlarning ilmiy-asosiy tahlili	333
Scientific and basic analysis of modern education, pedagogy and steam: integrative approaches	333
Adabiyotlar ro'yxati.....	335
Tolali optik aloqa tizimlarini tadqiq qilishda qo'llaniladigan paket dasturlar tahlili	336
Analysis of package programs used in the study of fiber optic communication systems	336
GeoUtr dasturida optik kirish tarmoqlari abonentlariga xizmatlar ko'rsatish.....	340
Provision of services to subscribers of optical access networks in the GeoUtr program	340
Globallashuv sharoitida yoshlarda g'oyaviy immunitetni shakllantirishning pedagogik asoslari	345
Pedagogical foundations of the formation of ideological immunity in young people in the context of globalization.....	345
Ta'lim muassasalarini boshqarishda ustozlikning roli	349
The role of mentorship in the management of educational institutions	349

TA'LIM MUASSASALARINI BOSHQARISHDA USTOZLIKNING ROLI

Xotamova Zaynura

Tashkent International University of Education

E-mail: khotamovazaynura64@gmail.com

DOI: 10.61587/mmit.tiue.uz.v1i1.226

Annotatsiya. Ushbu maqolada ta'lim muassasalarini boshqarishda o'qituvchilarning pedagogik mahorati, ahamiyati, hozirgi kunda o'qituvchi shaxsiga davlat siyosatining e'tibori, boshqaruv samaradorligini oshirishda ustozlarning kasbiy mahorati, xorijiy tajribani o'rganish o'rganish va tahlil qilish, pedagogik mahoratning boshqaruvdagi ta'siri, pedagogik mahoratni oshirish usullari va ahamiyati chuqur tahlil qilib o'rganilgan. Ustozning boshqaruv madaniyati, imidji va uslubi. Ta'lim jarayonida munosabatlarning shakllanishiga, ta'lim va tarbiya muhitini yaratishda, tashkiliy jarayonlarining boshqarilishiga ta'sir etuvchi omillar. Ustozning ta'lim tizimi va ta'lim muassasasini boshqarishdagi faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari, rahbarlik qobiliyati, uni tashkil etishi nazariy jihatdan yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: rahbarlik qobiliyati, madaniyat, imidj, ta'lim jarayoni, boshqaruv madaniyati, pedagogik mahorat, kasbiy mahorat, qobiliyat, kommunikativ qobiliyat, boshqaruv, boshqaruv faoliyati, samaradorlik, ta'lim metodlari, raqobat, kasbiy rivojlanish.

THE ROLE OF MENTORSHIP IN THE MANAGEMENT OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Khotamova Zaynura

Tashkent International University of Education

E-mail: khotamovazaynura64@gmail.com

Abstract. In this article, the pedagogical skills and significance of teachers in the management of educational institutions, the current attention of state policy to the personality of the teacher, the professional skills of teachers in increasing the effectiveness of management, the study and analysis of foreign experience, the influence of pedagogical skills in management, methods and significance of improving pedagogical skills are analyzed in depth. The teacher's management culture, image, and style. Factors influencing the formation of relationships in the educational process, the creation of an educational and upbringing environment, and the management of organizational processes. The features of the teacher's activity in managing the educational system and educational institution, leadership abilities, and its organization are theoretically highlighted.

Keywords: leadership ability, culture, image, educational process, management culture, pedagogical skills, professional skills, ability, communicative ability, management, management activity, effectiveness, educational methods, competition, professional development.

Kirish

Ma'lumki, bugungi kunda mamlakatimizda har bir sohada keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. O'z navbatida, mazkur islohotlarning salmoqli qismini ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar tashkil etmoqda. So'nggi yillarda ta'lim sohasining barcha bosqichlarini zamonaviy talablar asosida tashkil etish bo'yicha amaliy ishlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, ta'lim tizimida o'qituvchilarning mavqeini oshirish, ularning mehnatini to'g'ri baholash, qo'llab-quvvatlash, imkoniyatlar yaratish, o'z ustida ishlashi uchun islohotlar va amaliy chora-tadbirlar judayam keng ko'lamli amalga oshirilmoqda.

Xususan, prezidentimiz Sh.Mirziyoev ta'kidlaganidek: "Hammamizga ayonki, taraqqiyotning tamal toshi ham, mamlakatni qudratli, millatni buyuk qiladigan kuch ham bu - ilm-fan, ta'lim va tarbiyadir. Ertangi kunimiz, Vatanimizning yorug' istiqboli, birinchi navbatda ta'lim tizimi va farzandlarimizga berayotgan tarbiyamiz bilan chambarchas bog'liq" [1].

Ustozlik juda murakkab, mas'uliyatli va shu bilan birga sharaflilik kasbidir. Bugungi kunda axborot kommunikatsiya shiddat bilan rivojlanayotgan vaqtda ta'lim-tarbiyadan ko'zda tutilayotgan maqsadga erishish, o'quvchilarning maqsadli faoliyatlarini tashkil etish, ularni bilimli, odobli, e'tiqodli, mehnatkash, ishbilarmon, barkamol inson qilib o'stirish o'qituvchi shaxsining o'rni va ahamiyati juda muhim.

Farzandlarimiz kelajagi, O'zbekistonning istiqboli ko'p jihatdan o'qituvchiga, uning saviyasi, tayyorgarligi, fidoyiligiga, yosh avlodni o'qitish va tarbiyalash ishiga bo'lgan munosabatiga bog'liq [2]. Yaxshi o'qituvchi bo'lish uchun pedagogik nazariyani egallashning o'zigina etarli emas. Chunki, o'quvchilar bilan individual ishlash, o'ziga xos xarakterligi, ijtimoiy va oilaviy muhitning xilma-xilligi pedagogik nazariyaga mos kelmaydigan vaziyatlarni keltirib chiqadi. Bu kabi vaziyatda esa o'qituvchidan keng bilimdonlik, puxta amaliy tayyorgarlik va yuksak pedagogik mahorat hamda ijodkorlik talab etiladi. Ustoz avvalo ta'lim-tarbiya jarayonini to'g'ri tashkil qilish, o'quvchilar, ota-onalar va ta'lim muassasasi o'rtasidagi aloqani to'g'ri o'rnatishi, o'quvchilarning qobiliyatlarini rivojlantirishi, shakllantirish va kelakka to'g'ri yo'naltirishi, o'zining ijodiy fikrlashi, kasbiy va pedagogik mahorati hamda qobiliyatini rivojlantirish borishi juda muhimdir [3]. Shuningdek, o'qituvchida ta'lim muassasasi tartib-qoidalarini to'g'ri tushunishi, o'quvchilarga o'rgatishi, ular bilan ishlashda etakchilik qobiliyatining bo'lishi, kuzatuvchanlik, keng fikrlay olish hamda fikrini etkaza bilishi, tashkilotchilik, o'ziga va boshqalarga nisbatan talabchanlik kabi shaxsiy sifatlar mavjud bo'lishi zarurdir.

Adabiyotlar sharhi va metodologiya

Ustozlik mahorati ta'lim boshqaruvida muhim rol o'ynab, yosh o'qituvchilarni qo'llab-quvvatlash, o'zining tajribasini ularga berish, o'quv jarayonlarini sifatli tashkil etish va sifatini oshirish, o'quvchilarga yo'l-yo'riq ko'rsatish vazifalarini ham bajaradi. O'qitish uslubi, qo'llaydigan metodlari, strategiyalari bilan darslarni tashkil etishda amaliy yordam ko'rsatadi.

Ta'lim muassasalarini boshqarishda ustozlikning rolini o'rganishda o'qituvchining menejment qobiliyati alohida o'ringa ega. Chunki u ta'lim jarayonining mohiyati va xususiyatlarini, uning maqsadlari, mazmuni va ular o'rtasidagi aloqaning boshqa tarkibiy qismlarini yaxshi bilishi kerak. Bir so'z bilan aytganda, taraqqiyot va natijada ta'lim sifatini oshirish imkoniyatlariga ega tizim sifatida ta'lim jarayoni haqida hamma narsani bilish. O'quvchi yoki talaba o'zining ta'lim faoliyatidagi o'rni anglagani va rivojlantirgani bois o'qituvchi o'qituvchi tomonidan o'quv jarayonining mohiyati, uning qonuniyatlari, harakatlantiruvchi kuchlari to'g'risida nazariy bilim asoslarini o'zlashtirish o'quv jarayonini amalda muvaffaqiyatli boshqarish uchun birinchi va eng muhim shartdir.

O'qituvchining boshqaruv faoliyati tuzilmasi har qanday boshqaruv faoliyati singari quyidagi funksiyalarni ham o'z ichiga oladi: motivatsion-maqsadli, axborot-tahliliy, rejalashtirish-prognostik, tashkiliy-ijro etuvchi, nazorat va tartibga solish va baholovchi-samarali.

Respublikamiz tadqiqotchilari R.Ahmidinov, R.Jo'raev, U.Inoyatov P.Anisimov, G.Bordovskiy, D.Gorbachevskaya, D.Kuteva, O.Nazarova, I.Pozdnyakova, M.Potashnik, P.Tretyakov, B.Cole, E.El-Khawas, J.Goldberg, L.Harvey va boshqa olimlar tomonidan ta'lim tizimini boshqarish va takomillashtirish texnologiyalari ishlab chiqilgan.

R.X.Jo'raev va S.T.Turg'unovlarning fikricha, ta'lim muassasalarini boshqarishning asosiy maqsadi ta'lim-tarbiya jarayoni ishtirokchilari faoliyatini muvofiqlashtirish, nazorat qilish hamda samarali boshqarishni ta'minlashdan iborat.

Bundan ko'rinib turibdiki, ta'lim muassasasi faoliyatining har tomonlama rivojlanishi, o'quvchilarning bilim va tarbiya olishi, shaxs sifatida shakllanishida o'qituvchi va uning ustozlik mas'uliyati hamda mahoratiga bog'liq.

Pedagogik va psixologik adabiyotlarda o'qituvchining kasb faoliyati strukturasi uning kasbiy sifatleri yoki kasb qobiliyatlari deb ham sanaladi. Bu struktura asosida o'qituvchining

yuzlab kasb sifatleri va fazilatlari aniqlangan. Jumladan, 200 ga yaqin ijobiy sifatlar, ya'ni qobiliyatlar va 60 dan ortiq salbiy kasb sifatleri o'rganilgan.

1-rasm. O'qituvchi shaxsining eng samarali kasb qobiliyatlari

Ushbu qobiliyatlar o'z kasbini yuqori san'at darajasida rivojlantirishga, o'z ustida mustaqil ishlash va izlanish, muntazam ravishda axborot olish, obektiv baholash, o'quvchi va talabalar bilan ishlash, ularni qiziqtirish, qobiliyatlarini rivojlantirish va shakllantirish, ijodkorlik, muammolar echimini topa olish va bunga o'quvchilarni hamda yosh o'qituvchilarni o'rgata olishga xizmat qiladi.

Natijalar va muhokama

Mazkur maqolada ta'lim tizim boshqaruvida ustozlikning ahamiyati, uning samaradorligini oshirish, so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan ishlar, bu borada xorij tajribasi atroflicha tahlil qilingan.

Ta'lim tizimini boshqarishda ustozlikning mohiyati quyidagi samaradorlikni oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ustozlik ta'lim sifati samaradorligiga ta'sir etuvchi quyidagi omillari bilan izohlanadi [4].

Ta'lim muassasalarida demokratik g'oyalarni rivojlantirish: ta'lim jarayonini modernizatsiya qilishga yo'naltirilgan dasturlar ishlab chiqish, demokratik jarayonlarni amalga oshirish, pedagoglar va o'quvchilar faoliyatini muvofiqlashtirish, ular o'rtasida fikr almashish, ochiq muloqot maydonini shakllantirish, erkin fikrlash va qaror qabul qilish, jamiyatdagi belgilangan tartib va tamoyillarni to'g'ri tatbiq etish, milliy g'oya va mafkura tushunchalarini to'g'ri anglash va tushuntirishda faol ishtirok etadi.

Pedagogik boshqaruv samaradorligini oshirish: kasbiy malakani oshirish, pedagoglarning kasbiy va ilmiy salohiyatini o'sishida hissa qo'shish, ta'lim sifati samaradorligini oshirishni tashkil etish, amonaviy ta'lim texnologiyalarini, yangi metod va pedagogik usullarni joriy etish, yosh pedagoglarga etkazib berishda faol bo'ladi [5].

Ta'lim muassasalari boshqaruvida tizimlilik va yaxlitlikni ta'minlash: ta'lim jarayonlarini muvofiqlashtirish, davlat dasturlari hamda xalqaro va milliy standartlarni amalga oshirish, ta'lim jarayonini, baholashni zamonaviy, shaffof va adolatligini ta'minlash, elektron va raqamlashtirish tamoyillarini qo'llash va bu orqali tizimlashtirishga erishishda o'z o'rniga ega.

O'quvchilar va o'qituvchilar, ta'lim muassasasi va o'quvchi, ta'lim muassasasi va ota-ona o'rtasidagi munosabatlarni muvofiqlashtirish hamda yaxshilash: muloqot qobiliyatlaridan

foydalanish munosabatlarni muvofiqlashtirish, har ikki tomonlar uchun to'g'ri ma'lumot va tushuntirishlar berishni tashkil etish, ochiq muloqot muhitini yaratish, shuningdek, o'qituvchilar o'rtasida hamkorlik aloqalarini rag'batlantirish hamda samarali pedagogik muhitni shakllantirishda muhim hisoblanadi [6].

Ta'lim tizimi va sifatini rivojlantirishda ustozlikning ahamiyati muhimligini xorijiy tajriba misolida ham ko'rish mumkin.

Ustozlarning yuqori mavqeiga egaligi hamda ularning kasbiy tajribalarini muntazam ravishda oshirib borishlari uchun sharoit yaratish bo'yicha Finlandiya ta'lim tizimi alohida e'tirof etiladi [7].

Samarali ta'lim tizimiga egaligi, o'qituvchilarning ta'limga bo'lgan mas'uliyatining murakkabligi, ular uchun alohida rivojlantiruvchi dasturlarni qo'llash bo'yicha Singapur ta'lim tizimi ajralib turadi.

Janubiy Koreyada esa ustozlarning axloqiy va kasbiy rivojlanishiga qaratilgan islohotlar mavjud. Shuningdek, bu davlatda o'qituvchilarga nisbatan jamiyatda yuqori hurmat va munosabat o'rnatilgan.

So'nggi yillarda mamlakatimizda ham ustozlikning roli va mavqeini oshirishda bir qator islohotlar amalga oshirildi.

Jumladan, ustozlarning ijtimoiy ahamiyatini oshirish maqsadida ularning maoshlari ko'tarildi, moliyaviy qo'llab-quvvatlash maqsadida ijtimoiy grantlar va subsidiyalar ajratildi [8]. Kasbiy rivojlanishi, tajriba almashish, malaka oshirishi, yangi texnologiya va metodlarni o'rganishi uchun shart-sharoitlar yaratildi. Zamonaviy metodika hamda texnologiyalarni joriy qilish orqali ularning kasbiy va ijodiy rivojlanishiga erishish, faoliyatining samaradorligini oshirishga qaratilgan islohotlar joriy etildi.

Shuningdek, xorijiy tajribalardan foydalanish, xalqaro hamkorlik dasturlarini qo'llash bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirildi [9].

Xulosa

Mavzu yuzasidan mavjud adabiyotlar tahlilini o'rganish asosida ustozlik mavqei, roli, ular uchun yaratilgan imkoniyatlarning amalga oshirilishida quyidagi muammolar mavjudligi kuzatildi.

O'qituvchilarning kasbiy malaka va bilimni muntazam ravishda oshirish maqsadida malaka oshirish kurslari, trening va seminarlarning samarali o'tkazilmasligi, etarli natijaga erishmasligi va bu orqali yangi metod va texnologiyalarni joriy etish, qo'llashda muammolarning yuzaga kelishi.

So'nggi yillarda ustozlarning mavqei huquqiy jihatdan qo'llab-quvvatlanilayotgan bo'lishiga qaramasdan, jamiyatimizda ustozlarning ijtimoiy ahamiyati va shaxs sifatida qadrlanmasligiga guvohi bo'lmoqdamiz. Ijtimoiy himoya, moliyaviy va ruhiy qo'llab-quvvatlashning etishmasligi jamiyatda kutilgan darajada qadrlanmagan ustozlarning ishga bo'lgan mas'uliyatining va ish samarasining pasayishiga olib keladi.

Mehnat sharoitlarining va ish haqining qoniqarsizligi ishga bo'lgan ishtiyoqning tushishiga sabab bo'ladi. Mamlakatimizda ta'lim tizimiga yuqori darajada ahamiyat qaratilayotganligiga qaramasdan, hozir ham ba'zi ta'lim muassasalarida etarli sharoit mavjud emasligi, o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishiga etarli shart-sharoitlar yaratilmaganligini ko'rishimiz mumkin.

Kuzatuvimiz natijasida ta'lim muassasalaridagi qat'iy belgilangan tartib, hatto pedagogik usullardan foydalanishning belgilanganligining guvohi bo'ldik. Bu esa albatta, o'qituvchining ijodiy va pedagogik mahoratidan to'la va erkin foydalana olmasligi, ijodkorlik qobiliyatining va yangicha metodlarni qo'llashni cheklashga sabab bo'ladi.

Yangicha innovasiyalar, texnologiyalarni joriy qilish bu albatta ta'lim tizimi rivojlanishida muhim hisoblanadi biroq, ushbu texnologiyalarni qo'llashda va foydalanishda o'qituvchilar uchun resurslar hamda imkoniyatlarning yo'qligi yoki etarli emasligi jiddiy qiyinchiliklar tug'diradi.

Xorijiy tajriba va davlatlardagi amalga oshirilgan islohotlarni o'rganish, mamlakatimizdagi mavjud imkoniyat va resurslarni tahlil qilgan holda yuqorida keltirilgan muaamolar yuzasidan quyidagi takliflarni ilgari surish maqsadga muvofiq.

O'qituvchilarni zamonaviy metodikalar bilan tanishtirish, ularni qo'llashni o'rgatishni tashkil etish maqsadida keng ko'lamda malaka oshirish va kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini yaratish bo'yicha onlayn ta'lim platformalarini rivojlantirish, milliy va xalqaro tajribalarga asoslangan onlayn malaka oshirish kurslarini tashkil etish, master-klasslar o'tkazish, tajribali pedagoglar mahrat darslarini ommalashtirish.

Ustozlar faoliyati, ta'limning tarbiyaning bir bo'lagi ekanligi, ular uchun hurmat va qadrlash muhitini yaratishga doir maxsus tadbirlar tashkil etish, hikoya va filmlar yaratish, ularni ommaga targ'ib qilish orqali ustozlarning ijtimoiy maqomini oshirishga erishish.

Yangi, zamonaviy o'quv darsxonalari va ish muhitini yaratish, ular uchun zamonaviy texnologiyalardan foydalanish hamda o'rganish imkoniyatini yaratish orqali ularning ijtimoiy va iqtisodiy ahamiyatini oshirish.

Interaktiv ta'lim platformalarini rivojlantirish, raqamli ta'lim imkoniyatlarini kengaytirish hamda faoliyatga joriy qilish orqali ta'lim hamda ustozlarning ish samaradorligiga erishish.

Ushbu takliflar mamlakatimizda ustozlikning maqomini va rolini oshirishga qaratilgan bo'lib, ta'lim muassasalarini boshqarishdagi samaradorlikni kuchaytirish hamda ta'lim sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Sh.M. Mirziyoyevning O'qituvchi va murabbiylar kuniga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqidan.
2. Sh.M.Mirziyoev "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz" T.: O'zbekiston-2016.
3. O'zbekiston Respublikasining "Kadrlar tayyorlash milliy dasturida"gi Qonuni // Oliy ta'lim: Meyoriy – huquqiy va uslubiy hujjatlar to'plami. – Toshkent: 2004. – B. 16-17.
3. Xodjaboev A. Xusanov L. Kasbiy ta'lim metodologiyasi. T.: Fan va texnologiyalar, 2007.
4. Bospalko V.P. Pedagogik texnologiya shartlari.- M., 1989.
5. Maktab ichidagi boshqarish: nazariya va amaliyot savollari / Ed. T.I.Shamovoy.- M., 1991.
6. Sayidahmedov N., Yangi pedagogik texnologiyalar, Toshkent, Moliya, 2003.
7. Tolipov O'.Q., Usmonboeva M., Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari, Toshkent, Fan, 2006.
8. M. P. Proxorova. Rol prepodavateley v upravlenii programmami dopolnitelnogo professionalnogo obrazovaniya: sostoyanie i perspektivy. Nauchno-teoreticheskiy jurnal, 2020.
9. Tony Bus'h, Yeducational leaders'hip and management: theory, policy, and practice, 2022.

An abstract graphic featuring a complex network of interconnected nodes and lines, resembling a molecular structure or a digital network, set against a dark blue background. The nodes are represented by circles of varying sizes, and the lines are thin, light blue, creating a web-like pattern that fills the upper two-thirds of the page.

**Tashkent International University of Education
Turin Polytechnic University in Tashkent
29 May 2025, Tashkent, Uzbekistan www.mmit.tiue.uz**